

Etablering og skjøtsel av soner for pollinerende insekter

Norsk Landbruksrådgiving SA

Anna Katarina Berg
Rådgiver korn, klima og miljø

Arealer for pollinerende insekter i kulturlandskapet

- Veikanter
- Kantsoner, åkerholmer og andre arealer utenfor åker
- Blomstersoner i åker
- Blomstrende åkerkulturer
 - Kløver, raps, åkerbønner, erter mm.
- Frukttrær, hager osv.

Foto: Anna K. Berg

Foto: Anna K. Berg

RMP-tilskudd

§13 Soner for pollinerende insekter

- Tilsådd sone i åker (regional/generell frøblanding)
- Tilgrensende kantsone: 10 kr/m

Vilkår tilgrensende kantsone:

- Minst 2 m bred sone
- Skal ikke gjødsles eller sprøytes
- Skal være en eksisterende naturlig blomsterrik sone
- Må grense til jordbruksareal
- Skal skjøttes, men ikke tilsås

Foto: Wenche
Dramstad, NIBIO

Naturlige blomsterrike kantsoner

- Vil ofte være næringsfattige arealer, ofte tørt og solrikt
- Kan ha stort biologisk mangfold
- Her finnes småvokste planter, mange blomster og insekter.

Næringsrik kantsone

- Andre arter enn i næringsfattige arealer
 - Brennenesle, tistel, bringebær og strandrør
 - Tistel og bringebær er positivt for pollinerende insekter.
- Gir en variasjon i landskapet og levested for andre arter enn de som lever i skogen eller på enga/åkeren.
- Men noe mindre biologisk mangfold enn i de næringsfattige arealene.

Foto: Maud Grøtta

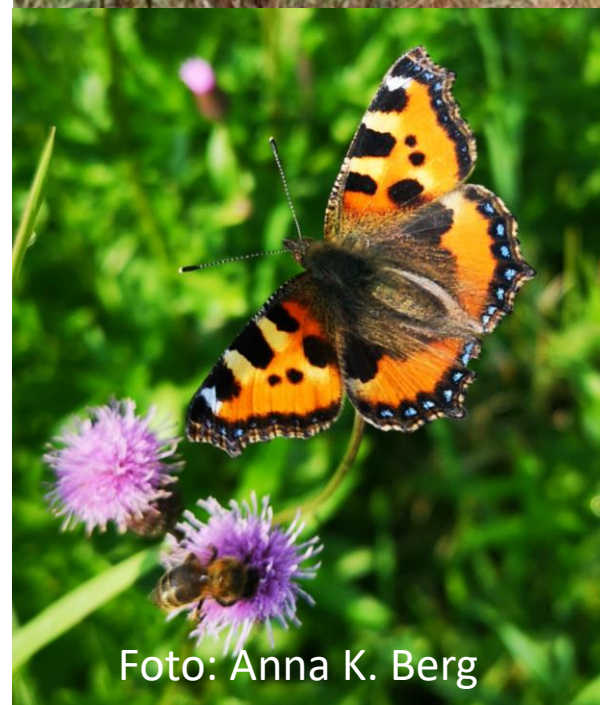

Foto: Anna K. Berg

Skjøtsel av naturlige kantsoner

- Fremme variasjon
 - Men fjerne fremmede arter
- Unngå gjødsel og plantevern
- Slått for å hindre etablering av kratt
 - Så sent som mulig- så alle blomster får frødd seg
 - Lett høstbeite er også mulig
- La gjerne plantemassen ligge, så frø får spredd seg
- Ønskes utarming bør plantemassen fjernes etter en 2-3 dager
- Hugge trær for å få mer lys
 - La selje/vier, rogn og lønn stå igjen
- Ved isåing: så i august, må være noe bar jord (NB: ikke RMP-tilskudd)

Foto: Anna K. Berg

RMP-tilskudd

§13 Soner for pollinerende insekter

Tilsådde soner i åker

- Tilsådd sone, generell frøblanding: 10 kr/m
- Tilsådd sone, regional frøblanding: 20 kr/m

Vilkår:

- Minst 2 m bred sone
- Skal ikke gjødsles eller sprøytes
- Skal være blomstring hele vekstsesongen
- Skal sås/skjøttes i søknadsåret
- Ikke svartelista arter → eks. blodkløver

Generelle blomsterblandinger

Spire Insektvenn

FKnr: 32510

Pakningsstørrelse: 5 kg

Såmengde: 2-3kg/daa

SPIRE Insektvenn er sammensatt av flerårige grasarter, ett- og flerårige kløverarter, samt ett- og flerårige arter som er gode insektplanter. Blodkløver, agurkurt, dodre og honningurt er ettårige og gir god blomstring i såingsåret, men vil ikke overvintre til neste år. Rød- og hvitkløver, tiriltunge og sikori er flerårige og vil blomstre lite i såingsåret, men er attraktive for insekter de påfølgende årene. Frøblandingen gir ett insektvennlig plantebestand over flere år.

Såtid:

Fra midten av april til tidlig juni.

Såmengde: 2-3 kg pr. daa

Inneholder*:

48% Rødsvingel
2% Engkvein
5% Rødkløver
7% Hvitkløver
8% Blodkløver
10% Honningurt
5% Tiriltunge
3% Sikori
5% Dodre
7% Agurkurt

STRAND NR. 71:

45 % Rødsvingel med lange utløpere -fl. årig gras

5 % Engkvein -fl. årig gras

10 % Rødkløver -fl. årig

10 % Hvitkløver -fl. årig

5 % Karve -toårig

10 % Honningurt -ettårig

10 % Blodkløver -ettårig

5 % Vårrybs -ettårig

Såmengde: 2,0–3,0 kg/daa.

(Selges kun i 10 kg-sekk).

Regionale blandinger

Blomstereng Robust

FKnr: 31645

Pakningsstørrelse: 1 kg

Såmengde: 2-3 kg/daa

Blomstereng Robust er en norsk flerårig blanding sammensatt av grasarter og gode insektplanter. Blomsterplantene er samlet inn i Sør-Norge og videre oppformert. Frøblandingen gir et insektvennlig plantebestand over flere år, men det vil være begrenset blomstring i såingsåret.

Såtid:

Fra midten av april til tidlig juni.

Såmengde: 2-3 kg pr. daa

Inneholder*:

45% Rødsvingel
5% Engkvein
3% Rødkløver
5% Hvitkløver
6% Prestekrage
16% Knoppurt
11% Rundbelg
9% Karve

Oversikt Regionale Blomsterblandinger hos Felleskjøp

Navn	Bruksområde	Varenummer	Innhold
Blomster Friskeng	Sørøstlandet	31596	Karve, svartknoppur Tiriltunge, Rød Jons (totalt 21 arter)
Blomster Tørreng	Sørøstlandet	31597	Ormehode, engnellik, rundbelg, Engsmelle, Engtjæreblom, Gjeldkarve, Tiriltunge (totalt 23 arter)
Blomster Lavland - Innlandet	Sørlige deler av Hedmark og Oppland	31651	Engsmelle, gullris, karve, prikkperikum, prestekrage (totalt 17 arter)

Regional vs. generell frøblanding

- Stedegne blomster, best for de stedegne pollinatorene vi vil verne om
- Flerårige arter → bør være plan om å ha sonen i lengre tid, blomstrer svært lite i etableringsåret
- Kan være litt utfordrende å få til å etablere seg, da det er svært små frø
- Trives best på næringsfattig jord, kan lett bli utkonkurrert på næringsrik jord
- Kostbare frø
- RMP-tilskudd 20 kr/m
- Velkjente arter som er populære blant mange pollinatorer, men kanskje ikke de mest spesialiserte?
- Blanding av ett- og flerårige- gir blomstring i såingsåret også
- Enkle å etablere
- Trives godt på næringsrik dyrka jord
- Relativt rimelige frø
- RMP-tilskudd 10 kr/m

Etablering på jordbruksjord

- Såing vår, sommer og sensommer
- Lettere å få god etablering om man jordarbeider
 - Ved isåing i eksisterende plantedekke bør det rispes opp litt så frøene får jordkontakt
- Smått frø, som ikke må sås for dypt!! -> Tromle før og etter såing
- Kan spres med viftespreder eller sås med såmaskin/ugrasharv
- Jordbruksjord er ofte næringsrik- velg arter som tåler det

Foto: Anna K. Berg

Veileder fra NIBIO

- Sjekk ut denne for mer inngående veiledning til etablering av blomster
- <https://hdl.handle.net/11250/2652002>

Foto: K. Daugstad/NIBIO.

Etablering av blomstereng i Innlandet

Oppsummering

- Arealer for pollinerende insekter forskjellige steder i kulturlandskapet
- RMP-tilskudd til tilgrensende naturlig blomsterrike soner og isådde soner på dyrka mark
- Skjøtsel av blomstersoner
 - Sen slått, deretter la frøhøy ligge litt før det fjernes
- Etablering av blomstersoner
 - Frøene må sås grunt, og må få jordkontakt
- Valg av frøblanding- regional/generell
 - Overveie økonomi og egnethet av areal, samt langsiktig plan

Takk for meg!

Kontakt meg gjerne for rådgiving om soner
for pollinerende insekter

anna.katarina.berg@nlr.no

tlf: 98333448